

V.13

Hulpmiddelen implementatie WGBO

Samenvatting

Samenvatting

De Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO) is sinds 1995 in werking. Oogmerk van de wet is het verduidelijken en versterken van de rechtspositie van de patiënt, rekening houdend met de eigen verantwoordelijkheid van de hulpverlener voor zijn handelen als goed hulpverlener. De WGBO vormt het juridisch kader voor de relatie tussen een hulpverlener en zijn patiënt. Gekozen is voor een civielrechtelijke inbedding van deze relatie in de vorm van een overeenkomst. Zo wordt uitdrukking gegeven aan de gelijkwaardigheid van partijen. De WGBO regelt de belangrijkste rechten die de patiënt binnen die relatie ten opzichte van zijn hulpverlener heeft. De WGBO is echter geen uitputtende regeling. De wet laat de nodige ruimte voor zelfregulering. Een voorbeeld daarvan is de Modelregeling Arts-Patiënt zoals overeengekomen tussen de KNMG en de NPCF.

Eind 2000 werd de WGBO voor het eerst geëvalueerd¹. Uit het Evaluatierapport bleek dat de wet over het algemeen behoorlijk wordt nageleefd en dat de kennis van artsen over de wet over het algemeen redelijk is, maar dat zich met name bij de implementatie van de WGBO in de specifieke situaties in de praktijk, problemen voordoen. Deze problemen worden deels veroorzaakt door enkele specifieke kennislacunes, soms door een gebrek aan vaardigheden bij hulpverleners, maar vooral door het algemene karakter van de normen in de wet. Hulpverleners vinden het moeilijk een vertaalslag te maken van de wettelijke bepalingen naar de praktijk.

Om dat te veranderen is in 2004 door een groot samenwerkingsverband van koepelorganisaties van hulpverleners en patiënten en gecoördineerd door de KNMG², een groot aantal hulpmiddelen voor de praktijk ontwikkeld. De hulpmiddelen geven nader invulling aan de wet. Ze bevatten vuistregels en adviezen voor de dagelijkse praktijk en zijn bedoeld als steun en houvast voor hulpverlener en patiënt. De hulpmiddelen zijn modellen. Zij kunnen zo worden overgenomen, maar ook dienen als basis voor verdere uitwerking naar een specifieke beroepsgroep en/of sector.

Rond drie themas uit de WGBO zijn hulpmiddelen gemaakt.

1. Informatie en toestemming
2. Dossier en bewaartermijnen
3. Toegang tot patiëntengegevens

In een implementatieplan zijn strategieën beschreven om te bevorderen dat de hulpmiddelen ook daadwerkelijk zullen worden gebruikt. Ook is advies uitgebracht over het medisch onderwijs. Implementatieplan en hulpmiddelen zijn gepubliceerd in vier deelrapporten: *Van wet naar praktijk. Implementatie van de WGBO. Deel 1 Eindrapport, Deel 2 Informatie en toestemming, Deel 3 Dossier en bewaartermijnen en Deel 4 Toegang tot patiëntengegevens*, KNMG, Utrecht, 2004. De rapporten zijn (zolang de voorraad strekt) te bestellen bij de KNMG, Afdeling Beleid en Advisering, tel. 030 2823765 of te downloaden van het internet: www.knmg.nl/wgbo.

De volgende hulpmiddelen zijn ontwikkeld:

Informatie en toestemming

1. Tips voor patiënten voor gesprekken met een arts
2. Handleiding voor patiënten over informatie en toestemming
3. Checklist voor hulpverleners over informatie en toestemming
4. Modelrichtlijn voor hulpverleners over informatie en toestemming
5. Handleiding voor artsen over informatie en toestemming
6. Handleiding voor verpleegkundigen en verzorgenden over informatie en toestemming
7. Modelrichtlijn voor hulpverleners over informatie en toestemming bij een minderjarige patiënt
8. Modelrichtlijn voor hulpverleners over informatie en toestemming bij een meerderjarige wilsonbekwame patiënt
9. Stappenplan bij beoordeling van wilsbekwaamheid

Dossier en bewaartermijnen

1. Voorbeeldmatrix voor bewaring van dossiers
2. Pakket van eisen Patiëntenvoorlichting en Informatievoorziening. Aandachtspunten voor het informeren van patiënten over de omgang met hun patiëntengegevens binnen de zorg.

Toegang tot patiëntengegevens

1. Modelrichtlijn Toegang tot Patiëntengegevens
2. Voorbeeldmatrix voor Toegang tot Patiëntengegevens
3. Stroomschema Toegang tot Patiëntengegevens
4. Pakket van eisen Patiëntenvoorlichting en Informatievoorziening. Aandachtspunten voor het informeren van patiënten over de omgang met hun patiëntengegevens binnen de zorg.

Noten

1. ZorgOnderzoek Nederland, Evaluatie Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst, Den Haag, september 2000.
2. Het Samenwerkingsverband Implementatieprogramma WGBO bestond uit: KNMG, Arcares, GGZ Nederland, LEVV, NPCF, NVZ en VGN. Het programma werd gefinancierd door het ministerie van VWS en NICTIZ en gecoördineerd door de KNMG.